

Alexander Gottfried Gode von Aesch alkotása az „Interlingva” (1950) Rövidítve: ILa.

Gode 1907-ben Brémában született, német származású, 1927 óta amerikai állampolgár. Egyetemi tanulmányait Bécsben, Párizsban és a New York-i Columbia egyetemen végezte. 1939-ben germanisztikából doktorált. Előbb Chicagóban, majd New Yorkban egyetemi lektor. Főleg fordításokkal foglalkozott, 1946-ban alapította a Storm Publishers kiadóvállalatot, alapító tagja és első elnöke volt az American Translators Associationnek, alapítója és szerkesztője a *Translation Inquirer* c. folyóiratnak. Az új nyelv kidolgozásának munkálatait ő fogta össze 1934 óta, amióta az IALA tagja és munkatársa. Az interlingva—angol szótárat és első nyelvтанát 1951-ben jelentette meg. 1953 óta, azaz az IALA megszűnése óta a washingtoni Science Service (valójában egy fordítóiroda) Interlingua szekciójának vezetőjeként dolgozott 1970. augusztus 10-én (Mount Kisco) bekövetkezett haláláig.

Betűrendszere

Latin betűsor, eltérések (zárójelben a magyar helyesírású megfelelők):

C = a, o, u előtt (k), e, i, y előtt (c);

CH = (k), vagy bizonyos esetekben (s)

G = a, o, u előtt (g); i előtt = (zs), vagy (dzs) – választható, de legyünk következetesek az egyik mellett);

J = (zs) vagy (dzs) - választható, de legyünk következetesek az egyik mellett

T = ia, ie, io előtt bizonyos esetekben (c)

Z = (dz);

ZZ = (c)

A hangsúly:

a) ha más szabály nem lép érvénybe, akkor az utolsó mássalhangzó előtti magánhangzón;

b) a többes szám -S vagy -ES végződése nem befolyásolja a hangsúlyt;

c) az -IC-, -ID-, -UL- mindig hangsúlytalan;

d) -ISSIM, -ESIM, -IFER- és -OLOG- szóvégek esetén a hangsúly az első szótagra esik;

e) a fenti szabályoktól eltérő esetekben a hangsúlyt általában jelölik.

Szóképzés

Előképzők	Ila példa – magyar jelentés
DIS-	DISFACER = szétbontani
MIS-	MISUSAR = Vö. német: missbrauchen ~ 'rosszul, nem rendeltetésszerűen használ; „félrehasznál”; visszaél'
PRE-	PREVIDER = előrelátni
PRO-	PRODUCER = elvinni
RE-	REVENIR = visszajönni

Utóképzők:

Általános gyökhöz járulók:

-AL	NATIONAL = nemzeti
-AN	AFRICAN = afrikai
-AR	POPULAR = népszerű, népi (melléknév)
-ERIA	LIBRERIA = könyvüzlet (hely)
-ERO/A	CASSERO = pénztáros (férfi)
-ESE	ANGLESE = angol
-ESSA	RICCHESSA = gazdagság
	TIGRESSA = nőstény tigris
-ETTE	BELLETTE = csinos (← belle = szép)
-IA	ITALIA = Olaszország
	ABBATIA = apátság (hely)
	MODESTIA = szerénység
-IC	ELECTRIC = elektromos (pl. áram)
-IERO	PIRIERO = körtefa

AZ INTERLINGUA NYELV RÖVID BEMUTATÁSA Szerdahelyi István: Bábeltől a világnyelvig. Gondolat, 1977. (261-267. o) műve alapján

-IERA	TINTIERA = tintatartó
-IFICAR	ELECTRIFICAR = villamos árammal ellátni VERIFICAR = igazolni, bebizonyítani
-IN	CANIN = kutya(i)- (pl. -ugatás), FEMININ = női, MASCULIN = férfiúi, stb.
-ISMO	SOCIALISMO = szocializmus
-ISSIME	BELLISSIME = gyönyörű (← belle = szép)
-ISTA	SOCIALISTA = szocialista
-(I)TATE	LIBERTATE = szabadság (fogalom)
-OR	AMOR = szeretet
-OSE	DOLOROSE = fájó, fájdalmas (fájdalommal teli, azt tartalmazó)

Igei gyökökhöz járuló utóképzők:

-BILE	DICIBILE = mondható
-MENTO	EXPERIMENTO = kísérlet
-NTIA	TOLERANTIA = türelmesség (fogalom)

A supinum-gyökhöz járuló képzők:

-ION	FABRICATION = gyártmány/gyártás (eredmény és folyamat)
-IVE	ACTIVE = aktív (melléknév; valamire hajlamos, valamilyen tulajdonsággal rendelkező: AUDITIVE, DEMONSTRATIVE, SENSITIVE, stb.)
-IVO	ADJECTIVO = melléknév
-OR/-RICE	REDACTOR = szerkesztő

	(foglalkozás, de: AMATOR = amatőr, /mű/kedvelő, szerető is)
	REDACTRICE = szerkesztő nő (foglalkozás; női); SERVITRICE = pincé nő
-ORI	OBLIGATORI= kötelez ő
-ORIO	OBSERVATORIO= megfigyelő (hely)
	RASORIO= borotvaeszk öz
-URA	MIXTURA= kever ék

A rendhagyó supinum-töví igék:

apprender/APPRENS, corrigere/CORRECT, dicere/DICT, facere/FACT, rumpere/RUPT, scribere/SCRIPT, currere/CURS, ducere/DUCT, legere/LECT, videre/VIS.

Alaktan

A névelő: határozott névelő LE, határozatlan: UN

A főnév:

jellemző végződés csak az élőlényeknél van: hímnem: -O
nőnem: -A

pl. LE PUERO = a fiú, LE PUERA = a lány.

A legtöbb főnévnek azonban meghagyja „eredeti” végződését: LE CAMPO = a mező, LE LANTERNA = a lanterna.

Többes szám: -S vagy -ES.

Ragozás: alany- és tárgyeset azonos. A tárgy követi az igét.

Részeshatározó eset: A — Io scribe *a* mi oncle. Írok a nagybátyámnak.

Birtokos eset: DE (DE+LE = DEL): Le arbores del silva. Az erdő fái.

A melléknév:

akultatív végződése: -E: FÁCILE — könnyű, de mássalhangzóra is végződhet: RIC = gazdag. A melléknév általában a főnév után áll, a rövidek kivételek lehetnek: BON = jó, ALTE = magas, PARVE = kicsi, GRANDE = nagy, BELLE = szép, BREVE = rövid és LONGE = hosszú.

Fokozás: TANTO.. .COMO = olyan.. .mint felsőfok
 PLUS... QUE — pozitív közép fok LE PLUS... DE
 MINUS... QUE — negatív közép fok LE MINUS... DE

Négy melléknév fokozása lehet rendhagyó is a szabályosan képzett formák (BON, PLUS BON, LE PLUS BON, stb.) mellett:

BON = jó MELIOR-ÓPTIME; MAL - rossz PEJOR, PÉSSIME;
GRANDE = nagy — MAJOR, MÁXIME; PARVE = kicsi —
MINOR, MINIME

A határozószó:

végződése -MENTE (C után -AMENTE)

Fokozása mint a melléknévé, kivétel lehet: BEN-MELIO-ÓPTIMO
(ÓPTIMENTE)
MAL-PEJO-PÉSSIMO (PESSIMENTE)

A névmások:

1-4. oszlop: Személyes névmás / 5. oszlop: Visszaható Névmás / 6-7. oszlop: Birtokos névmás

Személy	<i>Alanyeset</i>	<i>Prepozitív</i>	<i>Tárgyeset</i>	5. oszlop	<i>Jelzői</i>	<i>önálló</i>
E.SZ. 1.	IO		ME	ME	MI	MIE
Tb. sz.	NOS		NOS	NOS	NOSTR E	NOSTRE
E. sz. 2.	TU		TE	TE	TU	TUE
Tb. sz.	VOS		VOS	VOS	VOSTR E	VOSTRE
E. sz. 3. hn.		ILLE	LE	SE	SU	SUE
nn.		ILLA	LA	SE	SU	SUE
sn.		ILLO	LO	SE	SU	SUE
T. sz. hn.		ILLES	LES	SE	LOR	LORE
nn.		ILLAS	LAS	SE	LOR	LORE
sn.		ILLOS	LOS	SE	LOR	LORE

Mutató névmás: ISTE/ISTA/ISTO — ILLE/ILLA/ILLO

Kérdő névmás: QUI = ki? QUE = mi?

A számnév:

Tőszámnevek: UNO, DUO, TRES, QUATRO, CINQUE, SEX, SEPTE, OCTO, NOVEM, DECE;

20 == vinti, 30 = trenta, 40 = quaranta, 50 = cinquanta 60 = sexanta
70 = septanta 80 = octanta 90 = novanta 100 = cento, 1000 = mille, stb.

Sorszámnevek: PRIME, SECUNDE, TERTIE, QUARTE, QUINTE, SEXTE, SEPTIME, OCTAVE, NONE, DECIME, DECE-PRIME, ... VINTESIME (20.), QUARANTESIME (40)...

Elöljárók:

CON = -val, -vel, PER = által, PRO = ért, SIN = nélkül, CONTRA = ellen, CIRCA = körül, IN = -ban, -ben, POST = mögött, után INTRA = belül, SECUNDO =

szerint, ANTE = előtt, DURANTE = alatt (időben) A = -hoz, -hez, -höz, -nál, -nél; EX = ből, -ből, DE = -tól -től..., APUD = mellett, stb.

Kötőszók:

E = és, O = vagy, NAM = hiszen, PROQUE (PERQUE)= mert; azért, hogy..., TOTEVIA = mégis, MA (MAIS, SED) = de BENQUE = noha, stb.

Az ige

(Mivel nincsenek személyragok, az alany mindig kötelező. Az alábbi táblázatban mi az alanyt nem tüntetjük fel.)

<i>Igeidő neve</i>	<i>segédige</i>	<i>főige</i> 1) típus	<i>főige</i> 2) típus	<i>főige</i> 3) típus
Infinitivus		CREAR	VIDER	AUDIR
Participium activum		creante	vidente	audiente
passivum		create	vidite	audite
Imperativus		crea!	vide!	audi!
<i>Cselekvő igeragozás</i>				
Jelen idő		crea	vide	audi
Múlt idő		creava	videva	audiva
Jövő idő		creara	videra	audira
Feltételes mód		crearea	viderea	audirea
Összetett múlt	ha	create	vidite	audite
Régmúlt	habeva	create	vidite	audite
Futurum perfectum	habera	create	vidite	audite
Feltételes mód múlt idő	haberea	create	vidite	audite

Szenvedő igeragozás

Jelen idő	es	create	vidite	audite
Múlt idő	esseva	create	vidite	audite
Jövő idő	essera	create	vidite	audite
Feltételes mód	esserea	create	vidite	audite
összetett múlt	ha essite	create	vidite	audite
Régmúlt	habeva essite	create	vidite	audite
Futunun perfectum	habera essite	create	vidite	audite
Feltételes mód múlt idő	haberea essite	create	vidite	audite

Az ESSER, HABER, VADER igéknek **segédigei** funkcióban a rövid alakjait használjuk: ES, HA, VA.

A kérdő mondat képzése háromféleképpen lehetséges:

- 1) Ha Petro plure amicos? (Van Péternek több barátja?)
- 2) An Petro ha plure amicos?
- 3) Esque Petro ha plure amicos?

Tagadó mondat: Ille non ha amico. Nincs barátja.

Interlingua irodalmi példák:

Egy eredeti vers:

CAROLO SALICTO

NOCTES QUE IO AMA

Io ama noctes quales
passa lente, quando tales
me catena a human lectura,
a scriber poemas longe o breve,
meditar de themas sage o leve

o fascinos de un fin figura
in horas pigre, plen de quietude
pro perder pensatas memorante
per mores nigre, pur in solitude,
supportar le sonios deflorante.

Assisi Szent Ferenc Naphimnusza (részlet)

Eredeti (óolasz)

Altissimo omnipotente bon Signore,
Tue son le laude, la gloria et l'honore
Et ogni benedictione.
A te solo se confano
Et nullo homo é degno de nominar te.
Laudato sia Dio mio Signore
Con tutte le tue creature, specialmente
Messer lo frate Sole.
Lo quale giorna et illumina nui per lui
Et ello é bello et radiante cum grande
splendore
De te Signore porta significatione.

Laudato sia mio Signore
Per sor Luna e per le stelle;
In celo le hai formate clare et belle.

Laudato sia mio Signore,
Per fonte vento et per l'aire et nuvolo,
Et sereno et omne tempo,
Per le quale dai a le tute creature
sustentamento.

Ugo Pellegrini interlingua-fordítása

Altissime, omnipotente, bon Senior
Tu es le laudes, le gloria
E omne benediction.
A te solo, altissime, illos se cofice
E nulle homine es digne te mencionar.
Sia tu laudate, mi Senior,
Con tote le creaturas, specialmente
Le grande frate Sol.
per le qual, cata die, tu nos illumina
Illo es belle e radiante con grande
splendor;
De te, altissime, porta signification.

Sia tu laudate, mi Senior,
Pro nostre soror Luna e le stellas;
In celo create clar, preciose e belle.

Sia tu laudate, mi Senior,
Pro fratre vento e aere nubilose
O seren e omne tempore,
Per qual a tu creaturas tu da
sustentamento.